

att utveckla
vår organisation

Förslag om att tillsätta en organisationsutredning

En organisation i utveckling

Hörselskadades Riksförbund (HRF) är en av landets största och mest angelägna organisationer. Detta beror till stor del på att vi under vår 90-åriga historia ständigt har utvecklat och förnyat oss.

För att HRF ska förbli en framgångsrik organisation är det viktigt att fortsätta förbättra och modernisera verksamheten, så att vi kan möta framtidens behov och förväntningar. Vi behöver därför se över vår organisationsstruktur, våra arbetsmetoder och hur vi tillsammans kan bli bättre på att attrahera, aktivera och behålla medlemmar.

HRFs föreningar och distrikt gör ett stort arbete när det gäller att rekrytera nya medlemmar, skapa verksamhet, engagera förtroendevalda, sprida information och driva HRFs frågor. En del lyckas mycket bra, men flera föreningar och distrikt uppger att de tycker att det kan vara svårt att engagera aktiva som kan/vill driva intressepolitiska frågor, svårt att rekrytera förtroendevalda och svårt att locka nya medlemmar, framför allt i yrkesverksam ålder.

HRFs medlemmar

Den 31 december 2010 hade HRF 31 652 medlemmar, varav nästan 99 procent var anslutna till förening. Endast 397 var direktanslutna till förbundet. Medelåldern bland HRFs medlemmar var 71 år.

Nyrekryteringen har ökat successivt under de gångna åren och under 2010 fick HRF närmare 2 800 nya medlemmar. Andelen medlemmar i yrkesverksam ålder ökade mest. Trots detta minskade det totala medlemsantalet något under 2010, eftersom ungefär lika många valde att avsluta sitt medlemskap och ytterligare drygt 1 000 medlemmar avled.

Vi vet väldigt lite om vad som motiverar olika personer att gå med i HRF. Vi vet ännu mindre om vad som får olika medlemmar att avsluta sitt medlemskap.

När förbundet genomförde en fokusgruppundersökning 2009, med ett mindre antal hörselskadade som inte var medlemmar, visade det sig att HRF inte är känt hos alla hörselskadade samt att HRF kan uppfattas som en organisation främst för äldre människor. Men samma undersökning visade också att det finns intresse för och behov av att ta del av HRFs information och utbyta erfarenheter med andra hörselskadade.

Förbundet kommer att genomföra en medlemsundersökning under 2012, för att få mer kunskap om våra målgruppers behov och önskemål.

HRFs föreningar

HRFs medlemmar är organiserade i 202 föreningar, varav fem är "vilande" (augusti 2011). Elva är länsföreningar med inriktning på olika intressegrupper. Under 2009–2010 upplöstes sammanlagt sex föreningar och två övergick till

att bli intressegrupper inom distriktet. Under samma period har det inte bildats några nya föreningar.

En del av föreningarnas förtroendevalda lägger en stor del av tiden på stadgebundna aktiviteter, såsom årsmöten, styrelsemöten, medlemsmöten och annan formalia som att upprätta protokoll och andra dokument. Detta gör att medlemsverksamheten och det intressepolitiska arbetet ibland blir lidande. Dessutom händer det att förtroendevalda inte vill fortsätta eftersom de tycker att det blir lite för jobbigt med all formalia.

En del föreningar har problem med att hitta personer som ställer upp som förtroendevalda. I de fall de inte får ihop fulltaliga styrelser uppmuntrar förbundet dem att inte lägga ner föreningen, utan att fortsätta söka efter kandidater till tomma poster, och att komplettera styrelsen genom fyllnadsväl vid extra årsmöte.

En förenings verksamhet upphör när föreningen upplöses eller när föreningen inte längre anser sig vara beslutsmässig. För att vara beslutsmässig ska en förening ha ordförande, kassör samt minst tre övriga ledamöter. En förening kan vara vilande i högst två år innan det måste fattas beslut om upplösning.

HRFs distrikt

HRF har 22 distrikt, som i stort sett motsvarar landets geografiska indelning i län/regioner. Distriktens uppgift är bland annat att leda, samordna och utveckla intressepolitiskt påverkansarbete, samt organisations-, studie- och informationsverksamhet inom sitt område. Man ska också stödja föreningarna inom distriktet.

Men förbundet får allt fler signaler om att förtroendevalda upplever att det är svårt att hinna med så mycket mer än olika typer av formalia – att genomföra årsmöten, styrelsemöten med mera. En del distrikt har dessutom dålig ekonomi.

Variationen mellan distrikten är mycket stor när det gäller geografisk storlek, medlemsantal, antal föreningar och resurser. Det här innebär att distrikten har mycket olika praktiska förutsättningar för att bedriva sin verksamhet.

HRFs förbunds nivå

HRFs riksnivå, "förbundet", består av förbundsstyrelsen, med stöd av förbunds-kansliet och förbundsmötet. Förbundsstyrelsen är hela organisationens högsta beslutande organ mellan kongresserna. Förbundet bedriver intressepolitiskt arbete på riksnivå, och samarbetar även med distrikten i olika regionala intressepolitiska frågor.

Förbundsmötet består av representanter för samtliga distrikt, som har i uppdrag att ge förbundsstyrelsen råd och information. Förbundsmötet får också information som ska spridas till föreningarna inom respektive distrikt.

I en stor, rikstäckande folkrörelse som vår är det viktigt att se över former för samverkan mellan olika organisationsnivåer, så att vi får effektiva kanaler för

informations- och meningsutbyte, samt förutsättningar för väl fungerande samarbete.

HRFs intressegruppsverksamhet

HRF har fem olika intressegrupper: tinnitus, Menières sjukdom, ljudöverkänsliga, vuxendöva/CI samt föräldrar till hörselskadade barn. Dessa organiseras på lite olika sätt inom HRF. Det finns såväl formella länsföreningar som mer informell intressegruppsverksamhet inom distrikt och föreningar.

En kartläggning av intressegrupperna inom HRF som gjordes 2009, visade att det finns ganska lite verksamhet riktad till dessa grupper. På vissa platser förekommer ingen intressegruppsaktivitet alls.

Nya förutsättningar för folkrörelser

HRF är en intresseorganisation som är uppbyggd som en folkrörelse. I takt med att samhället har förändrats har alla kategorier av ideella organisationer mött en rad utmaningar. I boken "Professionell ideell" beskriver Christer Leopold folkrörelsens utmaningar och om vad som krävs för att en förening ska växa och förbli stor och stark. Han anger tre faktorer: 1) *relevant syfte och verksamhet*, 2) *gott ledarskap och organisatoriskt arbete*, samt 3) *förmåga att anpassa sig efter omvärlden*.

Det faktum att HRF ständigt värvar nya medlemmar och har en stor mängd givare som regelbundet bidrar ekonomiskt till verksamheten, talar för att organisationen alltjämt upplevs ha ett relevant syfte. Men det finns anledning att se över de andra kraven, eftersom HRFs medlemsantal har sjunkit något och eftersom en del föreningar och distrikt har problem med att hålla verksamheten igång.

Folkrörelser i hela världen påverkas av den kommunikationstekniska utvecklingen. Nya vägar för information och dialog möjliggör ett föreningsliv där möten kan ske, kunskap kan spridas och påverkan utövas under helt andra former. För den generation som växer upp i dag är den nya tekniken ett naturligt inslag i kommunikationen med omvärlden.

Var tredje svensk över 50 år använder inte internet, enligt en rapport (Stiftelsen för internetinfrastruktur: "Äldre svenskar och internet 2010"). HRF har hög medelålder bland våra medlemmar och behöver därför ta hänsyn till detta. Men det är också viktigt att HRF hänger med i den kommunikativa utvecklingen, för att inte hamna i otakt med vår samtid och de människor vi vill nå. Genom att ta tillvara nya digitala kanaler för information och utbyte kan vi också förbättra tillgängligheten och nå ut bättre med våra budskap.

En samhällsorganisation i förändring?

För närvarande förs en politisk diskussion om att slå samman landsting till regioner. De huvudsakliga motiven för att bilda regioner är att det behövs enheter som är tillräckligt stora för att klara framtidens hälso- och sjukvård

samt att större regioner möjliggör ett ökat lokalt ansvar för den regionala utvecklingen.

En statlig utredning föreslog att sex till nio regioner skulle bildas. Förslaget fick inte politiskt gehör, men två nya regioner bildades, Halland och Gotland. Utöver dessa har Skåne och Västra Götaland fått permanent status som regioner.

En ny regionindelning lär få stor betydelse för HRFs framtida organisationsstruktur, och frågan behöver därför vägas in i vår framtidsplanering. Men tydliga besked dröjer; troligen vet vi mer i slutet av 2011 eller i början av 2012. En ny regionindelning kan förmodligen inte införas förrän tidigast 2015.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår förbundsstyrelsen till kongressen:

att förbundsstyrelsen får i uppdrag att tillsätta en organisationsutredning, som ska ge svar på hur HRFs organisation och verksamhet bör utvecklas.

Utredningen bör till exempel ge svar på frågor som:

- Hur bör organisationsstrukturen utvecklas för att förbättra verksamhetens former och innehåll, i syfte att skapa bättre förutsättningar för bland annat intressepolitiskt arbete, kunskapsspridning, medlemsengagemang och interndemokrati?
- Vilket stöd behöver distrikt/föreningar från förbundet för att kunna bedriva intressepolitiskt arbete?
- Hur kan vi ta tillvara de möjligheter som modern kommunikationsteknik erbjuder för att skapa bättre förutsättningar för utbyte med medlemmar, mellan olika delar av organisationen, med beslutsfattare och opinionsbildare samt med övriga allmänheten?
- Vilka arbetssätt och organisationsformer bör HRF använda för att bli bättre på att nå och engagera fler hörselskadade och anhöriga?
- Hur bör HRFs organisationsstruktur anpassas om landets regionindelning eventuellt ändras?

att förbundsstyrelsen får möjlighet att under kongressperioden genomföra försöksprojekt för att prova olika verksamhets- och organisationsformer, även om projektinnehållet avviker från stadgarna.